

ОСІНЬ 2019 № 4 (107) РІК XXVII

ВАТРА

Ту мене мати породила, солодким молоком кормила, ту хочу жити умирати, де жили мій отець і мати

В осіннім № часопису

ЛемВатра

37

Стрій

Палатка

Ватрочка

Спартакіада

Ждыня

ISSN 1232-2776

Ювілеї
Центру культури
Богдана Ігоря Антонича

Витайте шановни читаче «Ватри»!

Од того номера будеме разом.

Називаюся Анна Буковська, мешкам в Гнєвомежу недалеко Лігниці. Мої родиче Марина и Ваньо Вірхняньски - родом з Гладишова. Як ся мене дахто звiдував — «А чия-с ти дітино?», одповідала-м: «Ваня з Постовівки», гладишів'яням більше нич не треба вило додавати. Наши родиче вчили нас любови до рідной землі, мови і культури.

І я як мама для четвірки діти, бабця четверьом внучатам, думам же знам юж дос дуже о житю.

Все смотрю през рожеви окуляри и вшитким даю другу шансу. Думам, же будете до нас писати, повідати што ся Вам подабат, а што ні...

Пиште: redakcja.watra@interia.pl annb3@wp.pl

Анна Буковська - головний редактор

37 Лемківска ватра в Ждині

 ТЕКСТ АННА БАРНАТ

Неєдного з вас може тото зачудує – я часто імамся на тім, же рік рахую од ватри до ватри. Для пересічного человека природнім є, же зачинат рахунок часу з січня, а кінчит грудньом. Декотри молодши – так звани учняки – свій час рахуют од зне-навидженого вересня до будучого спасіньом червня. А в мене інакше. Ватра творит мій внутрішній цикл. Рихтуюся на ню пару місяци, позерам за ватряними новинами в інтернеті, жду перших плякатів сповіщаючих ей прихід. Аж врешті-решт, в половині липня приїжджам до Ждині, маленького села в Низкім Бескиді, якого назву знає бодай кожний лемко.

Конкурс
газдинь

а гев -
найміцнішой
руки

Цікаве, чи тіж так мате? Чи громадится в Вас ексцитація, коли наближаєся тото найважливіше лемківске свято? Чи по хирбеті біжат мурянки емоцій – бо зас буде час, коли будеме відчувати винятковість? А чому винятковість? Прибувала єм одповісти юж не раз. І не знам того пояснити. Та в місце поясніня можу оповісти што того рока, для мене як молодой лемкині, представляло най-векшу цінність в часі трьох чудових дни.

Рада приїжджам до Ждині юж в четверг.

Коли лем споза гори виринають перши шатра, знам же гнет шитко ся зачне. Переходжу браму, де витат ня ватряна охорона і мили пані з каси. Зас виджу знаєми твари, они тіж ня пізнають, коротко радиме зо собом. Брама юж за мною, шитки ставляють свої шатра. Приїхали перши продавці з Лемко стріт, організаторе з немалима нервами бігають там і назад, стараючися о шитки елементи ватри, на сцені пробу мають конферансери. Виджу перших знаємих – приїхали з Лігниць і сидят в дост великій групі, шитки сьпівають. Кожен витат ня усьміхом. Зьвідують ня як ся мам і чом прийшла-м так пізно- бо они на ватрі юж од середи. Поставили шатро, горіє їх маленька ватра і юж тішатся карпатским кліматом. Зьвідують ня де буду спала. А я одрікам, же близко Ждині, в родини. Смотрият на мене зачудувани. Щиро вам повім, же хибаль юж за мною тоти роки, коли їхалося на ватру з шатром. Не хочу юж того робити, мушу ся вигідни виспати. Все глядам сой місця в родини або в агротуристичці. З рока на рік дасться видіти штораз менше шатер на ватрі, а мене нияк то не чудеє. Стаємся «вигідни» і вимагаючи. Привикли зме до теплої перини і м'якого заголовка. Твердо можу повісти, же подивляю тих, яки од середи до понеділка сплят під бескидским небом. Ви велики.

П'ятниця, субота і неділя щедро обдарували подіями і емоціями.

На головній сцені явилось вже як 40 ансамблів з Польщі, Словаччини, України чи Сербії. Єдни вказали превисокий рівень, други били барже аматорски, та вказали стопроцентове заангажування і велике серце, яке вклали в підготовку до виступу. Наймиліши сут мі дитячі ансамблі. Непорадни малятка, позберани за лемків і лемкині, часто зо страхом вималюваним на гамбі перед виступом, на сцені заміняються в правдивих артистів. Вивчени жести, рухи, передумани сьпіванки і музичні аранжації. Є і так, же дахто ся помилит, товдиль решта широко ся усьміхне і зас сьпіват разом. Мусите знати, же дитячі ансамблі то не лем діти, то тіж юрба родичів, мам, вітців і бабусь, яки бігають довкола сцени. Перше помагають перебраться, чешут, малюють, кормлять, дають пити, переносять на собі гумори малих артистів, би потім з гордістю позерати на їхній виступ.

На нічній сцені, як все, прозвучало пару знаних ансамблів і пару іщи ширше незаних. Chapeau bas (або по-нашому «шапки долов») перед тим, хто придумав запросити на ватру Алегро. Панове приїхали зо Свидника (Словаччина), а што робили з публіком! Чи старший, чи молодший – ставав горі і бавився. Штирьох хлопчиків запалило ва-

Зміст:

❖ Обкладинка:

37 ЛемВатра: головну сцену Свята лемківської культури "Лемківська ватра" в Ждині полонили наймолодши артистки фольклорного ансамблю „Лемківський перстеник" з Гладішова в обряді Кстини и видовишкове нічне *fireshov* Павлини Хмури з Нижньої Зубриці

Ювілеї Центру культури Богдана Ігоря

Антонича: 110 років з Богданом Ігорьом Антоничом и 10 – з Центром культури ім. Б.І. Антонича прикрасив концерт горлицької джазової групи *Retro Cafe* - солістка Наталія Гурка

❖ Фотографії:

Григорій Суханич, Мілько Гойсак, Адам Вев'юрка, Наталія Гладик, Володимир Гойсак, lemkounion.pl, gokropa.iaw.pl, [facebook.com, ukr.media](https://www.facebook.com/ukr.media).

- 2 ОД ТОГО НОМЕРА БУДЕМЕ РАЗОМ - А. Буковска
- 3 37 ЛЕМКІВСКА ВАТРА В ЖДИНІ - А. Барнат
- 5 ЧОРНИ БУТИ ДО РОБОТИ... - А. Бортняк
- 6 В ПОДЯЦІ І. КРИНИЦЬКОМУ - Г. Трохановський
- 7 ЗАС ОДСВЯТКУВАЛИ ЗМЕ... „Русалі” - Г. Суханич
- 8 ЗЕЛЕНИЙ СВІТ ПОЕЗІЇ Б.-І. АНТОНИЧА - А. Ксенич
- 12 ЛАУРЕАТИ КОНКУРСУ - о. др А. Трохановський
- 14 А ШТО ЧУТИ НА АНТОНИЧІВЦІ - Н. Гладик
- 16 КЕРМЕШ, КЕРМЕШ БОГ ТЯ СТВОРИВ - Г. Суханич
- 18 В ПОРОГАХ НАШОГО ЛІЦЕЮ - А. Вев'юрка
- 19 14 УКРАЇНСЬКИ КЛІМАТИ В ЛІГНИЦІ - А. Вев'юрка
- 20 МАНДРІВКИ ЛЕМКІВЩИНОМ - А. Вев'юрка
- 21 ЮВІЛЕЙНИЙ «ГОМІН ЛЕМКІВЩИНИ» - М. Олійник
- 22 З МОЙОЙ ПОЛИЧКИ - В. Гойсак
- 23 ВЕРТАЙМЕ ДО ДАВНИХ ІМЕН - А. Вев'юрка
- 24 ІНФО ЗА ЛЕМ-ЧАСОМ - М. Гойсак
- 27 ЗОЛОТЕ ВЕСІЛЯ МАРІЇ І МИКОЛАЯ ҐАБЛО
- 27 ІЛЮСТРОВАНА КНИГА ЛЕМКІВСЬКИХ ПРИПОВІДОК
- 28 ДЕ ТЕПЕР РІЗБИШ, БОГДАНЕ...? (1968-2019)

тряну сцену. Імпреза розогналася «на макс». Нихто на хотів пустити їх зо сцени, публика довго кричала на біс, та їх час просто скінчився і мусіли уступитися дальшим ансамблям. Та кед думате, же Алегро сіло до авта і поїхало гет – ани веце так не думайте! Як лем зийшли зо сцени, пішли за ню і далі бавили молодих, по годині такого граня пішли з нами до великой вяти. Гин зачали грати, дві минюти пізніше шитки зобралися довкола хлопчисків з Алегро зо свистами, лапканями і сьпівом. Бавила єм ся так з нима іщи пару годин і николи на тото не забуду.

Ватра то не лем сцена. Все загляну на Спартакіаду, де того рока мій хлопчиско бив судьом, до Майстерні би навчитися в'язати хусту чи на Ватрочку з моїма малима кузинками, яки цілий рік чекают на забави зрихтувани для них. Зайду до Хижи, де юж од пару років проходять цікави прелекції, дитячи конкурси і вказувани сут фотографічни вистави. Кус часу присвячу Шпіклірьови. Не годеи найти в ним сьвітла, з кожного боку пахне старом хижом і зілям. Сідам і слухам оповідань наших предків «як то колиси било». Файни сут тіж авторски і темітични стрічи в літерацкім Шатрі на Лемко стріт. Што рока сут повчаючи і збирают велику аудиторію. Того рока виділа-м тіж пару конкурсів, передо шитким Міс Лемковини. Мушу вам повісти, же дівчата маме прекрасни! Конкурс виграла Марта, лемкині з України, неєден хлопчиско мало голови собі не викрутив озераючися за ньом. Наступного рока конкурс Містер Лемковини, я юж разую дни до нього. Може навгарю мого фрайя і виграме даякий файний телевизор або ровер. Другий конкурс то Лемкотропи, теренова гра. Дістала-м коперту, в ней інструкції і задачи. Бігала єм по цілім фестивалю, треба било рахувати, дістати од інчих дальши інформації, а на кінец розвязати шитки задачи. Виграла-м наплечник, спальний мішок і карімату. Може то значит, же в 2020 році мушу приїхати зо шатром?

37 Свято лемківской культури в Ждині било барз успішне. На найду другу такую подію, де можу стрінати в єднім місці тілко родини, приятелів і знаємих. Шитки сут для ся мили і сердечни. Ждиня то місце багатополіньових стріч. Не є другого так магічного місця на сьвіті.

Зліва: колишній голова ОЛ Еміль Гойсак і Стефан Клапик - теперішній голова ОЛ, нагороджени Орденом «За заслуги» III ступеня - державном нагородом України

В місци пам'яті, справа: Генрик Колодїй почесний консул України в Щеціні, Олександр Бачик почесний консул України в Перемишлі, Гжегож Схетина лідер партії Platforma Obywatelska

В неділю пополудни ляло, прийшла буря, ватра лишилася без електрики. Сцена завмерла. Останні виступи перенесено до вяти на Лемко стріт. То било найліпше закінчиня ватри яке-м виділа. Люде поодсували столи, зрихтували місце для ансамблю зо сербской Воєводини, жеби могли танцювати, сьпівати і грати іщи добру годину. Шитки позерали на артистів з великим подивом. Такого на ватрі іщи не било! Руснаки з Воєводини так зачарували публіку, же нихто не хотів їхати зо Ждині. Та три дни нашого свята мусілися колиси скінчити. Змордувана – та щаслива – вернула єм ся домів.

І так зачався мій рік, котрий буду рахувала до наступной ватри.

Чорни бути до роботи, червени до танцю...

... бо в тим році 37 Лемківська ватра була барз розтанцювана. І то не лем zato, же тогорічний мотив бив пов'язаний з лемківським обличчям, котрий гнеска так як і колиси, додає дівчатам і хлопчискам краси на забавах. А ансамблі вечірньої сцени не лишали нам вибору - треба було взяти свої черевіки до танцю і бавитися на концертах, а в тим році кождий міг найти штоси для себе.

Добрим прикладом на то, же сут таки понадчасови ансамблі, до яких бавляться і старши, і молодши, єст **«Горпина»**, котра все була товаришом шитких моїх дитячих подорожи автотом з родичами. Товдиль барз популярни били пісьні в традиційним стилю, а пізніше облечени в рокови нюті. Гнеска **«Горпина»** то прекурсор фольк-рока, який перетворює традиційних українських козаків в рок-менів. Але што найважніше – не годен почувши музику **«Горпини»** не піти гуляти зо своїм фрайрєм або фрайрком.

Не лем **«Горпина»** пориват до танця. З получиня краму, ріжноманітності кольорів, смаків чи запахів, і співачки-бабулі, народився ансамбль **«Крамбабуля»**, який бив для мене найвекшом несподіванком тогорічної ватри. През п'ят років встигнули завоювати цілу Польщу, між інчим сцену фестивалю **«Woodstock»** і очевидно ватру в Ждини. А в яким стилю завоювали! Білий сьпів получений з джезовим звучаньом саксофону і трубки, традиційним акордеоном і тяжким ударом рокових інструментів трафив в моє серце. І в ваше тіж напевно трафит.

А кеби за дуже било вам того рокового звуку, то для фанів легшой музики (та не менче енергійной), є **«FlyZZa»**, український ансамбль, який змусив шитких ватрян до забави. Клімат регге, електро і гіп-гоп то прекрасна альтернатива не лем для молодого покоління.

Попри то, же на наступну 38 Лемківську ватру мусиме іщи пару місяци почекати, то тоти (і інчи) ансамблі концертуєт през цілий рік і можете одсьвіжити свої воспомини. Хто нетерпеливий – не мусит чекати наступной Ватри!

Ольга Гойсак. Мої гайдани по правді - кольорови ;)

Оля, Оксана, Оля, Аня, Оля, Емілія, Лена. А ми в тім сезоні на чорно - мотоци-кльово!

Хлоці гурту «Рококо» виривали франки

Етно-львів'янка «Торбан» з найновшими тренді

В подяці Іванові Криницькому

На многая і благая літа...

Рідну землю - Лемківщину - можна любити по-різному. Особливий спосіб вибрав собі пан Ваньо (Іван) Криницький. 15 років тому заснував Лемківську освітню фундацію, яка підтримує у навчанні дітей з рідної Лемківщини та фондує стипендії молоді та студентам.

19 липня 2019 р., в перший день Свята лемківської культури пану Іванові виповнилося 90 років життя, а Фундації - 15 років існування. Організатори 37 Лемківської ватри в Ждині вирішили вшанувати невтомого добродія лемківської землі. У п'ятницю під вечір, на головній сцені, відбувся бенефіс Івана Криницького. Цей бенефіс вів Григорій Трохановський, член Головної управи Об'єднання лемків. Спочатку розповів про особу Ваня Криницького, якою він є людиною нащодень, яким знавцем історії Лемковини, як цікаво знімками на стінах в своїй хижі пригадує молодим про події до 1947 р., про важливість лемківського роду. Дальше звернув увагу на роль самої Фундації, яка підтримує, допомагає і має свої успіхи:

- Надає стипендії - працелюбним і здібним учням і студентам, які плекають і зберігають рідну мову, віру і культуру та дуже хочуть здобути освіту, а водночас є активними громадсько. Стипендистами Фундації були або є: вісімнадцять учнів та дванадцять студентів. Ще сім одержали одноразову фінансову допомогу. Двоє стипендістів Фундації вже отримало високий науковий ступінь - звання доктора.

- Старанням і за фінансуванням ЛОФІК поставлено 13 пропам'ятних хрестів 1000-, 1025- та 1030-ліття Хрещення Руси-України - в Устю Руському, Лосі, Долинах, Новиці, Вижньому

Регетьові, Чертижному, Біличний, Жерниці В., Ждині (2х), Криниці (2х) та на святій Горі Явір.
- Старанням і за фінансування ЛОФІК відновлено цвинтарні пам'ятники в Долинах і в Лосі.
-Фундація підтримує діяльність дитячо-молодіжного ансамблю «Лемківській перстеник»: стипендія хореографу, кошти переїздів учасників і опікунів на виступи ансамблю.
-За фінансування Фундації на ватрянному полі в Ждині в Місці пам'яті стоїть Дзвін Миру.
-Підтримує видавничу діяльність церковних, громадських та індивідуальних осіб (монографія парохії Греко-католицької Церкви в Зеленій Горі, видання Об'єднанням лемків праці Івана Зілінського «Лемківські говірки», та трьох кандидатських дисертацій). Підтримує поодинокі громадські проекти.
Крім засновника Івана Криницького, слід згадати і про чотирьох головних добродіїв (меценатів) Фундації. Це Почесний консул України в Польщі Олександр Бачик, мама якого походила з Лемківщини з села Поляни біля Бережана; Петро Сич - підприємець з Мендзижечка Влкп., родина якого походить з Чертижного, д-р Петро Шлянта з Варшави, який походить з Лося та Об'єднання лемків Канади.
Наприкінці на сцені появилися також особи, які співпрацюють з Фундацією, Василь Шлянта, Штефан Клапик, який вручив грамоту в подяці за служіння лемкам на рідній землі. На сцену вийшли також поодинокі стипендисти. Григорій Трохановський доповів про потребу підтримки Фундації. Вчинити це може кожний, хто не байдужий до лемківської культури та мови, відписуючи від податку 1% доходів. Велику приємність вчинили ювілярові діти з ансамблю «Лемківській перстеник», які вийшли на сцену подарувати Ваньові Криницькому по рожі. Це був великий букет квітів. Не забракло також солодкого. На сцену внесли великого торта, якого ювіляр мусив почати ділити. Очевидно, не забракло також щирого многолітсвіа. Діти, молодь, старші, які були на сцені, але також і всі, які сиділи перед сценою,

заспівали ювіляру могутнє **«Многая і благая літа».**

Пану Іванові дякуємо за велику жертвовність та ідею Фундації, яка так служить лемкам з Лемківщини. Бажаємо, щоб Господь Бог подарував Вам пане Іване багато здоров'я і сили, щоб ще служили Ви довгі, довгі роки і вчили молодих любити свою рідну Лемковину.

Зас одсвяткували зме зиндранівски

27 і 28 липня 2019 р. до Зиндранови зас пришла радіст, яку давну там не виділи. По пару роках неприсутности до групи довгожданих і успішних лемківських подій вернуло свято «Од Русаль до Яна».

Вера било то повернення одраз до самих коренів, як згадував мі організатор фестивалю, пан Богдан Ґоч – голова Товариства розвитку музею лемківської культури в Зиндрановій. Іщи в часі коли «Русалья» били маленьким отрочатком головном точком програми свята били стрічи з творцями чи писменниками. Отже ціла субота била кормом для душі – можна било послухати і передискутувати справу лемківської літератури чи поезії о Бескидах. Подля мене найцікавішими били дві стрічи – з паном Васильом Баволяком зо Святкови (презентував свою книжку «Лемківське весіля в Святковій» – жаль превеликий, же так коротко!) і з паньом др Вйолеттом Міхналь, яка представила історію творіння ей дохторской дисетрації «Суспільно-культурна діяльніст лемків в Низкім Бескиді по 1989 році». Кому било мало, тот без ціли два дни фестивалю міг збогатити свою книжкову полицку новима тома-ми, яки продавали медже інчима Рутенікарт з Коросна чи Богдан Гук. Підкріплени стравом для душі гости фестивалю могли вислухати кліматичного вечірнього концерту групи «Рокаш» з Закарпаття і погуляти при нічній музиці, яку сервував шитким охочим DJ Славко.

Другий день «Од Русаль до Яна» зачався торжественном Літургіюм в місцевій православній Церкві. Потім шитки помаціцьки сходилися під головну сцену, де привитано гости фестивалю. А било їх немало! Назвийме бодай паню др Мирославу Копистянску, нашого представника во Спільній комісії уряду і меншин, представників підкарпатского воєводи і маршалка, місцевих самоупрядовців, православних священників і, хибаль найпочесніших гости – тих котри їхали довго і з далека – наших люди зо Словачини і України. Потім зачалися концерти. «Ручай» зачудував небанальними аранжациями, «Ослав'яни» явилися на сцені в бодай трьох різних облечинях (для цілого ансамблю!), пані Юлія Дошна з Мірком Богоньом презентували в новім репертуарі прецікави жидівски сьпіванки, а «Топлян» загуляв так, же хлопи з Зиндранови мусіли прудко медже танцями підложити даяку підпору під сцену, бо тота угиналася вера пів метра долов, така била то синхро-

Фольклорний ансамбль «Топлян» (Словачина)

 ТЕКСТ ГРИГОРІЙ СУХАНИЧ

нізація кроків і сила цупканя. Та вінец слави передаю «Циганским Баронам» зо Свидника. Дві молоди сьпівачки супроводжувани музиком граном на смиках, красни і в більшости незнани цигански сьпіванки – хибаль шитки розуміют, же жаль росне з кожном минютом, коли не хочеш би тот сьпів і музика ся кінчили, а знаш же час на фестивальовій сцені є все обмежений.

Тільки з формальной точки зору – хто бив, што бесідував, як голосно сьпівав.

А тепер дакус од мене – бо просили ня би-м кус поміг при «Русальях», головно як конферансер і зато мам немало своїх спостережень. Любиася мі своєрідна дезорганізація, даколи велика, але все така, же знают о ней лем організаторе, николи гости фестивалю. При тій же контролюваній дезорганізації серце б'є як дома – то є на Ватрі в Ждині. Любилося мі, же «Русалья» не сут велики і не сут тіж мали – сут яко суцо - не є то родинний пікнік, але серйозний і амбітний фестиваль, хочки не годен ся стратити на його території, бо є маціцька. А што найкраще – «Од Русаль до Яна» то для багатьох нагода би видіти наши Гори і відвідати рідне село. Микола Крупей, голова товариства «Молода Лемківщина» зо Львова, оповідав мі як то тогорічни «Русалья» били для нього нагодом би перший раз видіти Завадку Риманівску – село своїх дідів. Про мене то найголовніший успіх кожної лемківської події – малою або великою. Зиндранова чекат Вас юж в липни 2020 рока!

Зелений світ поезії

Богдана Ігоря Антонича

ТЕКСТ АНДРИЙ КСЕНИЧ

8

Син Низького Бескиду, як я позволяю собі називати автора Зеленої євангелії, настільки сильно вріс у світ тієї частини Карпат і так глибоко поглинув його, що переконання поета, що він є «поганином з сонцем у кишені», зовсім не виглядає метафорично, а навпаки натурально вписується в зачаровану природу Бескиду.

Дитинство та молодість проведені серед лагідних пагорбів, зелених лісів, луків та полей залишили нестертий слід в його способі сприймання світу, особливо сильно спостерігаємий після того, коли поет замешкав у Львові. Мабуть тому він пізніше так часто приводить образи втраченої Аркадії, маленької вітчизни з її полями, лугами, лісами, цвітами та іншими атрибутами рослинного світу, які вкорінилися у фольклорі, віруваннях, народній традиції, а також в літературі, релігії чи слов'янській міфології.

Вся творчість передчасно померлого поета вміщується в одному томі. Серед його поезій більше як 80 з них відкликується до бескидської природи. Може це зовсім натурально, а може все-таки незвичайно, що поет стільки разів кличе дерева, квіти, трави, луги чи ліс. Я схильний до того другого переконання. Такий підхід я бачу також у Миколи Ільницького¹. Автор *Трьох перстенів* неодноразово засвідчував свій зв'язок із тим, що з грецької він називав біосом. У вірші *Життя по-грецьки біос* він говорить про безперервність, про вічне тривання, тому що є весна, росте овес, у лісі живуть лиси та куниця, а дівчата купуються прикрившись тільки лозами:

*Годинник сонця квітам б'є години
І стуляються маки ввечері бентежно.
Отак під небом недосяжним і безмежним
Ростуть і родяться звірята, люди і рослини*².

Ще міцніше, виразніше вказує поет на поєднання його самого та людини взагалі з природою у вірші *Сад*. Мабуть це не винятково, що у його підзаголовку дописано: (Біологічний вірш у двох відмінах). У задумі Антонича було, ми є переконані, показати та підтвердити, що людина та природа це єдність:

*Пісні, мов ягоди, омають щодня
Той сад, де ми ростем, обнявшись тісно листям.*

*Углиб, аж до коріння все отут сповня
Рослинний бог кохання, первісний і чистий.*
(с. 215)

Для повноти злучення, каже поет, потрібне ще рослинне божество. Ілюстрацію для того задуму знаходимо у двадцятипятилітнього автора в словах вірша *До істот з зеленої зорі*, у якому сформульовані були «права біосу» однакові для всіх та всього тому, що ми родимося, терпимо та вмираємо. Після поета остане «попіл моїх слів», а з наших «костей виросте трава». Своєрідним коментарем до цього визнання, та одночасно декларацією «поета-поганина» та «хруща, що ріс на вишнях», як назвав він себе в іншому творі, знаходимо ось у цих рядках:

*Я розумію вас, звірята і рослини,
Я чую як шумлять комети і зростають трави.
Антонич теж звіря сумне і кучеряве.* (с. 194)

Однаковож ми далі підемо іншим слідом думання творця. Безсумнівно можемо ствердити, що для Антонича Бескиди та Лемковина це синоніми, які окреслюють місце його народження, його маленьку вітчизну. У киизі *Зелена євангелія*, в якому розділ *Друге ліричне інтермеццо* здається бути символічним, знаходимо цикл віршів, для яких сполучником стає бескидський мотив. Це такі як: *Село, Дахи, Хати, Поворот, Країна благовіщення*. Схожих тематичних циклів знаходимо більше. Будуть це м.ін. вірші на релігійні теми чи ще ряд віршів, які об'єднує квітковий мотив.

Перший споміж названих, сильно метафоризований і «завішений» у специфічній димці задуми, загадковості та філософичної глибини, дає нам зображення його маленької вітчизни. Почнемо від Села. У двох строфах вірша ми бачимо клени, зелену «коловорот полей», які «кружляють навколо сонця», а також трави та ліс. Цей образ здається трошки фантастичним, тому що ми цей світ бачимо очима хлопця. Це він дивиться на сонце, яке завісилось «мідже двома кленами», далі видно зелені луки, поля, які немов кружляють навколо нього. Така інтерпретація може здаватись дещо надто очевидною, але заодно не мусить такою бути, тому що наступна строфа вже інтерпретаційних труднощів не ставить перед нами:

*Ріка, мов пояс; лісу смуга;
Мов повинь, трави піднялись.
І знову йде молебень плуга,
Де війни віяли колись. (с. 223)*

У цих двох строфах маємо декілька здається фантастичних окреслень, які відносяться до рослинного світа, а їх роль чи символічне значення пов'язано з їх натуральним місцем у природі: в горах, лісах, на лузі, у саду чи садочку. Як інші, додані вартості вони ще приймають у цьому вірші залежить тільки від автора та читача.

Нелегко було б вказати улюблені Антоничеві приклади спосеред багатого рослинного світу, хоча здається, що в нього частіше від інших з'являються трави як загальність. Подібно буде з лісом. Приклади такого бачення багатства та різноманітності природи Бескиду знаходимо в багатьох його віршах. До атрибутів того світу, які повторюються, безсумнівно належить дуб. Не вдаючись в поглиблену статистику та аналіз віршів ми можемо з'ясувати, що це дерево набирає у поета значення, яке виходить далеко за загальні межі вартостей та особливостей, які йому приписані в народі. У вірші *Золотоморе* Антонич називає його святим. У іншому, під заголовком *Знак дуба*, автор представляє його як когось, хто є скнарою, що пильнує своє листя, але накінець він побажить у ньому щось, що пригадує йому лева: (...)

*лиш дуб, рослинний лев, над лісом, гордий і
скупий монарх
підводить в ранці сонця жезл над марнотрат-
ним світом. (с. 211)*

А тепер нам треба повернутись до образу маленької вітчизни та її рослинних атрибутів. Очевидно, що дуб до них також приналежить, хоча може дещо дивувати нас той факт, що Антонич експонує якраз це дерево, а не бука, який був більш характерним для Бескиду. Це потужні буки царювали колись у вищих партіях гір. Не випадково, що у видатного польського, також бескидського поета, Єжи Гарасимовича, в одному з віршів читаємо:

*W górach jest wszystko co kocham
Wszystkie wiersze są w bukach* ³

А в наступному, під заголовком *Buczyna* (Бучина) він стверджував:
*Taka była wspaniała
Taka była buczyna jak cerkiew (...)* ⁴

А тепер ми заглянемо до наступного - *Дахи*. Чому «заглянемо»? – а це тому, що нормально зображений світ у того автора завжди міцно преображений, так що часто він є інший, кращий від реального, хоча це не є незмінна

для Антонича норма ⁵. У конкретному випадку це «прикрашення» веде до того, що сховане посеред вільх та ліщини село отримує ось хоча б дахи вкриті червоною черепицею. Таких сіл у Бескиді не було. Поетові це не перешкоджує; можливо, що сонце, сідаючи увечері («за гору») як раз так вкрило кольорами солом'яні стріхи. У другій строфі Антонич буцімто повертається до реальності, бо якщо попередня закінчувалася таємницею молодості, «синім небом» та образом «плахти», в яку можна щось загорнути, то в наступній перед нами самі конкрети. Тут є калини, є яр та пастухи, які «в криниці сонце поять», але є також поет, який під вечір пише повість про «вечори пахучі» й «дахів багровий пояс». (223) Як тут ми бачимо, Антонич не є «малюрем реалістом», адже він малює акварелі, на яких кладе один за другим кольори які творять правдивий поетичний світ. В наступних віршах знов з'являються вільхи та ліси, а також комети, риби, м'ята й «стіна квітів». Будуть скиби зораного поля, плахта та місце, де «під вільхами і сонцем народився поет». (с. 224)

Творець не відразу дійшов до створення власного образу реального світу. Якщо говоримо тут конкретно відносно нашої теми, то починаючи від першої збірки *Привітання життя*, якої заголовок здається бути афірмацією життя, то в ній, в декількох віршах знаходимо такі наші атрибути як: «п'яний м'ятний запах винограду», чабер, кипариси, баклажани, арбузи, а разом з ними ще є пшениця, троянди, соняшник, верби та калини (с. 47-8). Давайте, подивимось тут, що бачимо у поета свої, місцеві рослини, але також рідкісні чи зовсім чужі природі Бескиду. Слід згадати, що коли Антонич складав свій перший том віршів, він любив підіймати спроби наслідувати популярну тоді забаву зі словом чи орієнтуватись на відомих творців тих часів. У вірші *Бджола* маємо приклад гри в слово, серед яких був також «липець». Вийшло це так:

Лисніє липовий, липневий липець.

У творі під заголовком *І*, в якому цей голосний не тільки відкриває всі рядки, але також неоднократно повторюється в них, маємо тут доказ вдалого рішення ономапоетичної задачі. Я не пригадував би тут його як би не факт, що у тому вірші і подібних не вміщувались функціональні задуми поета, які реалізуються з допомогою введення винограду і пшениці, арбуза і жита, липи чи дуба гаю та лісу. Тепер повернемося до віршів, які становлять більш чи менш стислий цикл. Такий складають хоча б: *Дороги*, *Клени*, *До весни*, *Село*, *Зелена євангелія* чи *Праліто*. Безсумнівно і тут джерел інспірації треба шукати у Бескидах. Серед названих нема таких як дуже відомі *Різдво* чи *Коляда*, але це тому що в них не знаходимо атрибутів про які тут говоримо; зато

якраз в них Антонич прямо показує конкретні місця у Карпатах. Тут таким для нього буде «лемківське містечко Дукля». (с. 120) У вірші *Дороги* виразно підкреслюється рух вперед, але це не подорож без якоїсь цілі, хоча автор каже, що перед ліричним героєм «Тільки безкрай і далеч іскриться» та ще щось незнане. Але є тут наші знайомі рослини та зв'язані з ними елементи та факти, такі як шум трав, зелінь ярів та зарослей й ще пахуча конюшина. Героя кличуть дороги, кличе зелінь та юність, тому що вони «колосистим ще літом доспіють». Можемо тут сказати, що поет ніяк не хоче покинути своє місце на землі, яке приваблює його своєю красою та особливістю. Тому то Антонич не може стриматись від явно суб'єктивної заяви:

«(...) *І знов молюсь землі зеленій
Зелений сам, немов трава*». (с. 118)

Автор чує, що він зрісся з цією землею корінням і тому не хоче звідти відходити, але мусить це зробити. Він при тому є переконаний а ми разом з ним, що він її ніколи не забуде, тому що тут все пов'язано з собою:

(...) *Направо льон і льон наліво,
Дібровою весілля їде. (...)
Весна весільна і п'янлива
Червоний клен, мов стяг.*

*Це ти мене заворожила
На смерть і на життя.* (с. 118)

У цьому бескидському дивокраю все є можливе, що показує вірш *Село*:

*Корови моляться до сонця,
Що полум'яним сходить маком.
Струнка тополя тонша й тонша,
Мов дерево ставало б птахом.* (с. 119)

Поет не бачить тут ніякої границі між реальністю і фантазією, але ця картина все ж таки є реальною! Колись, як Антонич ще був хлопцем, на світанку треба було гнати корів на далекі пасовища. Корови ревіли - молились - а сонце на сході приймало колір маків. Може ця надто реалістична інтерпретація знімає з метафорично-ідилічного образка німб незвичайності цього рядка? Я вважаю, що ні, тому що в наступних двох знов побачимо «конопляне небо» «і в сивім димі лісу гребінь». Буде ще «яворове листя», «Кужіль і півень і колиска», та початок дня, який вливається до долини «мов свіже молоко до миски». (с. 119) Не можемо тому, а точніше ми не маємо права позбавляти цей та дуже інших віршів Антонича їх чару та настрою близького до фольклору, народніх заспівів та казок. Поет відкликується тут до того, що запам'ятав в дитинстві. Це нестерте враження краси рідного краєвиду, сили його дійства на уяву творця дуже вдало віддзеркалюють дві строфи вірша *Зелена євангелія*:

Греко-католицька парафія Різдва Богородиці у Розділлі закликає усіх небайдужих людей допомогти в ремонті церкви.

Наш унікальний своєю архітектурою храм потребує серйозного ремонту. На стінах та підлозі появились тріщини. Завершено I етап робіт - встановлено нові фундаменти та глибокі 6м бетонні стовпи. Це великий кошт - майже 360 тис. золотих - якому наша 28-родинна парафія не спроможна сама подолати. Перед нами ще багато зусиль, щоб направити потріскані стіни та привернути Храмів красу.

Просимо про пожертви на банківський рахунок:
Parafia Greckokatolicka w Rozdzielu PL 56 8628 0000 2001 0009 6188 0001
Numer SWIFT/BIC: POLU PL PR
Пожертви з "Ofiara na cele kultu religijnego" можна відрахувати від податку.

о. парох Григорій Назар

**Встановлення
6м стовпів у
святилищі.**

Весна – неначе карусель
 На каруселі білі коні.
 Гірське село в садах морель,
 І місяць, мов тюлбан, червоний.

Стіл ясеновий, на столі
 Слов'янський дзбан, у дзбані сонце.
 Ти покланяйся лиш землі,
 Землі стобарвній, наче сон цей! (с. 121)

Є тут сади морель і червоний тюльпан, ще й стіл ясеновий, а все це разом зі «слов'янським дзбаном» кличе нас кланятись тієї стобарвної землі, яку ми бачимо мов увісні. Поет хоче, щоб ми пізнали та прийняли до себе цю красу. Треба тут зазначити, що Антонич бачив не тільки ту сторону близьких і дорогих йому гір. Відсилаю читача до мого тексту, який вийшов нещодавно, щоб не постало враження, буцімто поет помічав у рідному Бескиді все в таких веселкових кольорах⁶. Ми тут зосередились на цій кращій стороні краєвиду, тому що стоїть вона у центрі нашого дослідження. Тому тепер, а справді вже на закінчення, хочу прикликати ще декілька віршів які у своєму заголовку мають назви (імена) квітів. Деякі з них вже появились у нас, але тепер всі вони, а значить троянди, гвоздики, півонії, тюльпани чи фіялки дають поетові можливість відкликатись до їхньої символіки. Автор має тут можливість висказати поглиблену філософічну думку, або показати так звані глибокі життєві правди.

Добре тут підходять троянди, які несуть в собі приписані їм вартості, а ми з деяким здивуванням констатуємо, що поетові вдається тут не повторювати те, що всі ми знаємо, що здається перестарілим. Не обійшлося, правда, без того щоб не пригадати колір троянди та кров, але показав це поет оригінально в такому реченні: «В крові троянд умивши руки, (...)» (с. 152). Далі він вже не впадає в такий пафосний тон та стиль, тому що вводить він знаємі всім рослини та факти, як от лісових горлиць та буків, до яких звертається ліричний герой, щоб почути близькість «серця з серцем» (с. 152). Троянди у Антонича явно якісь загадкові, зато гвоздики, що може виглядає досить дивно, є звістунами весни. Поет пояснює це по-своєму і стверджує, що ми не повинні забувати, що молодість не є вічна. Може колись пізніше ми це усвідомимо собі, але зараз ми живемо та кохаємо життя. Молодість, це також півонія:

Червона молодість півоній,
 Яка краса! Яке п'яніння!

Червоні півонії не втишає, не заспокоює поета, він бо чує, що йому щось загрожує.

Чи зазедве рік перед його смертю, коли поетові було двадцять сім років, він міг її передчувати? Два останні рядки несуть в собі непокій:

На чорнім тлі, мов кров трагічна,
 Півоній молодість червона. (с. 153)

Останні два вірші – Тюльпани і Фіялки мають інший характер. В них квіти знайшлися на місцях, де діється щось нормального, буденного. В першому з них такою буде музика, яка пливе десь здалека з грамофонної платівки. Не забуває тут поет про «червоне золото тюльпанів», яке може проголошувати «дорогу в незнане». Ця буденність у випадку фіялок це їх сусідкування з телефонним апаратом. Ніжні квітки поруч «слимака з ебену» являють собою сильно контрастне зіставлення різних видів матерії: натуральних живих фіялок і створеного людиною штучного ебену. Поет констатує, що «з очей фіялок смутком кришити», це мабуть тому, що вони не є тривалі, тільки ніжні. Ліричний герой розуміє це, тому з явним смутком стверджує:

Простягнуті долоні тиші
 Над нашим вічним проминанням. (с. 154)

Маю надію, що приведений поетичний матеріал, дуже скромний, дозволяє все ж таки з переконання стверджувати, що Антонич у спарві використання в своїх віршах багатого, як ми бачили, світа природи у формі великої кількості рослин вписував себе у той близький й добре йому знайомий з дитинства круг. У справі функціональності чи символічного значення яке приписане різним рослинам, Антонич залишається у тому полі значимості, яке є близьке або навіть тотожне з народною традицією та фольклором. Йому також, про що треба пам'ятати, присутнє філософічне думання про проходження життя, а також близькість людини і природи, які завжди нерозривно пов'язані.

¹ Див. Ільницький М.: Богдан-Ігор Антонич. Нарис життя і творчості, Київ 1991.

² Антонич Б.-І.: Поезії, Київ 1989, с. 193. (Наступні цитування згідно з тим виданням у статті, де подається сторінка).

³ Harasymowicz J.: *Cała góra barwinków*, Kraków 1983, s.13.

⁴ Harasymowicz J.: *Zielnik*, Kraków 1972, s. 41.

⁵ Див. Ksenicz A.: *Elementy kultury materialnej i duchowej w poezji B. I. Antonycza*, [In:] "Acta Polono-Rutenica" XIV, Olsztyn 2009, s. 127-137.

⁶ Див. Ksenicz A.: *Bohdana Ihora Antonycza obraz łemkowskiej wioski*, [In:] *Łemkowie, Bojkowie, Rusini – historia, współczesność, kultura materialna i duchowa* [t. V], red. nauk. B. Halczak (...) Zielona Góra 2015, s. 601-609.

Лауреати конкурсу „Лемківщина оком дитини”

У 2019 р. Об'єднання лемків оголосило II едицію конкурсу для дітей та молоді: „Лемківщина оком дитини – Святочни строї лемків”.

Конкурс був відкритий як для лемків, так і для поляків. Завдання конкурсу - зацікавити наймолодших рідною землею, показати, що Лемківщина - це земля, на якій жили, живуть та будуть жити лемки. Конкурс малюнку «Лемківщина оком дитини – Святочни строї лемків» мав приблизити наймолодшим, як в минулому зодягалися наші діди та прадіди на рідній землі і як нині треба вчитися зберігати нашу спадщину.

конкурсу були Анна Баняс з Лосі та о. др Аркадій Трохановський з Валча.

Усіх переможців та відзначених нагороджено під час 37 Свята лемківської культури в Ждині. Найкращі праці можна було оглядати в лемківській хижі. Дякуємо всім особам, вчителям і опікунам, які допомогли провести ці конкурси. Особливо дякуємо пану Івану Криницькому та головній управі Об'єднання лемків в Горлицях за підтримку цього заходу і прекрасні нагороди.

Переможці конкурсу малюнку „Лемківщина оком дитини”:

Лауреати: I категорія:

1. **Юлія Бронішевська з Криниці**
2. **Адріан Бучинський з Висови**
3. **Петро Водонос з Вроцлава**

Відзнаки:

Ольга Пласконь з Радваніц, Юліта Палубняк з Висови, Марія Чухта з Висови, Антоніна Грибось з Брунар, Юлія Малиняк з Ізб, Лена Максимчак з Радваніц, Мая Макух з Криниці, Марія Криницька з Криниці, Меланія Ревак з Вроцлава, Магдалена Святівська з Криниці.

Лауреати: II категорія:

1. **Домбрувка Дардзінська з Ганчови**
2. **Емілія та Юлія Завіла з Брунар**
3. **Івона Хоридчак з Перемишля**

Відзнаки:

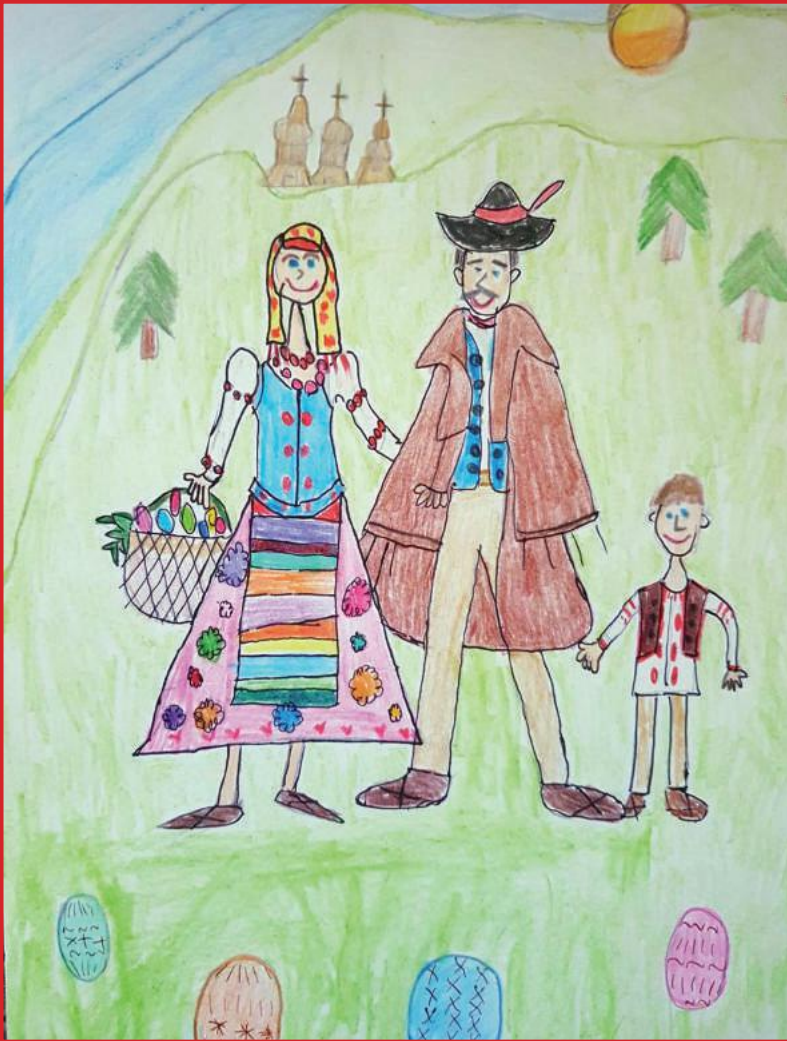
Олександра Карляк з Висови, Вікторія Макух з Криниці, Юстина Хрущ з Ганчови, Матильда Різник з Ганчови, Кароліна Пустулка з Брунар, Оксана Святківська з Криниці, Олександра Пенкал з Лігниць, Роман Бохаг

з Лігниць, Валентина Попелюк з Лігниць, Марцеліна Останська з Лігниць.

Маю надію, що в наступному році буде ще більше учасників, а батьки допоможуть своїм дітям відкривати красу нашої Лемківщини.

Надісланих праць було 60, а журі вибрало найкращі праці в II вікових категоріях: 7-10 років та 11-14 років. У кожній категорії журі вибрало 3 найкращі праці та признало 10 відзнак. Разом нагороджено 26 дітей. Нагороди спонсорували: Об'єднання лемків та Лемківська освітня фундація ім. Івана Криницького. Відповідальними за проведення

Діти, діточки

Праці II-ой єдиції конкурсу для діти и молоді:
„Лемківщина оком дітини – Святочни строї лемків”

а што чути на Антоничівці

Фестиваль ім. Зигмунта Гаупта.
Зліва: письменник Анджей Стасюк,
літературознавець Данило Ільницький

Авторський вечір.
Зліва: мовознавець др Вікторія Гойсак,
перекладач др Адам Поморські

 ТЕКСТИ НАТАЛІЯ ГЛАДИК

Осіння культурна програма в Центрі культури ім. Б.І. Антонича була богата. По літній перерві простір центру зас наповнився людьми, важними справами, добром енергією і спільним святкуванням.

Зачали зме

5-им Фестивалем ім. Зигмунта Гаупта, якого ОБ'єднання лемків як і Центр культури ім. Б.І. Антонича сут партнером. Того рока двараз отворили зме двері Антоничівки для хауптівських гостей як і для наших люди. 28 вересня 2019 р. одбилосся спіткання **«Країна Карпати»** в котрім взяли участ: Радослав Міхальські (Голова Фонду Спадщина Природи), Адам Робіньські (письменник), Ініціатива Дикий Карпати, а модерування піднявся Анджей Стасюк і Моніка Шнайдерман — письменники і власники видавництва «Чарне». Головно цілю стрічи било звернення уваги на екологічні аспекти охорони рослин, зьвірят і краєвиду Карпат, в тому числі місцевости, яки знаходяться на терені Магурского парку. Справа є о тілко важна, же іде о будову асфальтової дороги з Крампной до Грабу прес наши села - Жидівське і долину Тихані. Голоси в тій справі сут поділені, місцеві мешканці хочут дороги, зас екологічні середовиска стопорчилися. Яки будут остаточні діяня в тій справі і чи протести поможут? Будеме видіти найближчим часом.

Організатори Фестивалю ім. Зигмунта Гаупта рішили зробити і наш лемківський акцент в рамках своей про-

грами і надати поваги ювілею 110 роковин з дня народження Б.І. Антонича. 29 вересня 2019 р. мало місце чергове спіткання під заголовком **«Перед 110-а роками гродився Богдан Ігор Антонич»**. Нашим гостем юж другий раз бив Данило Ільницький — український літературознавець, есеїст, музик, кандидат філологічних наук, викладач кафедри філології Українського католицького університету. Стріча мала запізнати польського учасника фестивалю з біографією і творчістю патрона нашої домівки. Спіткання било тим барже особливе, же модерував го Анджей Стасюк, а вірши в польськیم перекладі читав відомий актор Роберт Венцкевіч.

Щиро запрошає,

приходте, двери Антоничівки
сут широко отворени для вас!

Про наступні події на
Антоничівці
та фото-реляції з минулих:
www.lemkounion.pl

Том першом замітком про Антонича переходиме дале до наступних осінніх спіткань і святкувань. **Ювілей: 110 років з Богданом Ігорьом Антоничом і 10 – з Центром культури ім. Б.І. Антонича** святкували зме 4 жовтня 2019 рока. Розпочалося зложиньом квітя при пам'ятнику Богдану Ігорю Антоничу в Новиці, де Голова ОЛ Штефан Клапик, заступник Голови ОЛ Василь Шлянта і повноважний малопольского Воєводи до справ національних меншин пані Ева Подленцка оддали честь поето-

ви. Вечером спіткали зме ся в Антоничівці, де дальша частина програми була поділена на три частини: «Широко отворени двери в 10-ий Ювілей Центру культури ім. Б.І. Антонича», де Голова ОЛ Штефан Клапик привитав присутних гостей, розповів про історію Антоничівки, цілю діяня і подякував вшитким, яки помагали і дале помагют в культурній діялности нашої домівки. Я, як ведуча Центру пригадала-м про десятилітню діяльність, представила-м і подякувала-м нашим працівникам, яки в рамках піврічних стажів повнили функцію аніматорів культури (од 2012 р. до 2018 р. то било 9 осіб). Отворила-м тіж документальну виставку «110 Років тому пришов на світ Божий Богдан Ігор Антонич 1909–2019», яка до половини листопада буде прикрашати кімнати Антоничівки, а остатнім елементом вечера бив концерт групи «Retro Cafe». Наш місцевий гурт запрезентував пісні з 20-тих і 30-тих років ХХ століття в джезових аранжаціях. Під час того вечера товаришили нам знамениті гості, виже згадана пані Ева Подленцка, Марія Губала — горлицькій Староста, Кароль Гурскі — Війт Гміни Ропи, Александер Аугустин — представник горлицького магістрату. Наступного дня 5 жовтня 2019 р.

зас зишли зме ся в Антоничівці. Стріча під назвом **«Елегія про співучі двері і інші вірши — Богдан Ігор Антонич»** — то авторський вечір, якого гостем бив др Адам Поморські, знаменитий перекладач віршів Антонича на польську мову. Під час стрічи можна било почути про специфіку праці перекладача, мовні особливости, аналізи вершів поета, біографічні і середовискові аспекти, яки мали вплив на Антоничеву

творчість і о тім што інспірувало нашого поета. Пан Адам Поморські є соціологом, істориком ідеї, перекладачем літератури з російської, німецької, білоруської і української мов. Трираз здобув нагороду місячника „Literatura na Świecie", є есеїстом, літератцким критиком, а од 2010 р. Головом польского «ПЕН-клубу». Бесіду з тим відомим гостем модерувала др Вікторія Гойсак з Ягеллонського університету. То не остатня подія про Антонича, бо перед нами ищи вернісаж виставки «По-слові ХІХ Лемківський

Єрусалим на папері» в 110. річницю уродин Богдана Ігоря Антонича, який одбудеся в грудні того рока. Запрашає вас на чергові події.

110 років з Богданом Ігорьом Антоничом
і 10 – з Центром культури ім. Б.І. Антонича.
Зліва: Голова ОЛ Стефан Клапик,
секретар ОЛ Наталія Гладик

«Кєрмєш, кєрмєш Бог тє створив я сє на тє давнє стрієв»

ТЕКСТ
ГРИГОРІЙ СУХАНИЧ

Репрезентативний чоловічий хор ОУП „Журавлі”

Бочковий майстер-клас

Свято Лосі в Мазярській загороді - з церквом,
з традицієм, на весело, на богато...

В Празник Рождества Пресвятой Богородиці.
Зліва отці: о. Я. Чухта, о. Г. Назар,
о. П. Качмар, о. митрат Б. Степан

Циганки-панянки
з „Лемківського перстеника”

17 Чи знате же тоти слова, яки часто сьпіваме, то початок вірша Якова (Яцка) Дудри «Лемківський кермеш»? Кермеш то для нас час винятковий, якого давно і гнес довго і нетерпеливо чекают – бо як далі читає:

«Ищы мене повивали
а юж мі тя обіцяли»

Давно на кермеш сходилися люде з близькой і далекої околиці, родина, свати, сусіди. Село, яке свій кермеш празнувало, ставляло сой за велику чест зрихтуватися яко суццо, би прийняти кермешових гости. А тоти:

«Пришли [...] із Кунковы
і лосяньскы запрошены
ци мамины, ци няньовы
всі веселы і вдоволены»

Не інакше било 21 вересня 2019 рока в Лоси – Дудровім селі. Є, били, як і давно, кунківяне. Та гости прийшли і з далека – бо мало не з цілой Польщи позлітувалися як журавлі. Не бракувало і тих правдивих «Журавлів»,

яки прикрасили своїм сьпівом торжественну Літургію в свято Рождества Пресвятой Богородиці. Не знам, чи перед тогорічним кермешом лосянска Церков чула даколи напівби киево-печерской Лаври. Звучали они так незвично в тим маціцьким (а прецін як на лемківски реалія дост богатим і великим), деревяним храмі, а заєдно звучали як свої, споконвіку на нашій землі сьпівани. По Боже-ственній Літургії пан Штефан Клапик, голова Об'єднання лемків, одслонили пропам'ятну таблицю в церковним притворі. З ней же юж все позерав на своїх лосян буде проникливим оком Яків Дудра, а сама таблиця має тіж пригадувати 125 літя з дня народження і 45 літя його смерти.

По церковних торжествах шитки гости перейшли на пляц гостинной Мазярской загороди, де зачалася офіційна частина свята. Конферансери двомовно привитали присутніх війтів, радників і працівників гміни, пожежників, священиків. Потім зачався артистичний програм – сцену перейняли «місцеві» – «Лемківський перстеник» і... тіж місцеві, хочки розсіяни по цілій Польщи – «Журав-

лі». Чом пишу же «Журавлі» сут як найбарже місцеві? Бо в наших Горах, в Сяноці чи в Перемишлю шитки зме свої і на своїм місци – бо одталь зме вийшли, без огляду на тото чи жиєме гнеска в Лоси, Кракові, Щеціні чи Варшаві.

В часі виступів лосяне не забули на своїх гости – охочих частували печеном кобасом і гороховом зупом, а і для діти зрихтували

забави, жеби родиче мали час посморити на тото, што діялося на сцені. Гвечер шитких охочих запросили до лосянської ремізи – там зас просилися гостити місцеві газдині і пані Анна Добровольска з Кривой. Столи аж тріщали од їдла, але перше штоси мало їли, хибаль зато же гости повна сая, та заля кожного трираз попросили... Далі ішли сьпіви і бесіди при кермешовім столі, а хто хотів тот міг піти загуляти поверх ниже, там де музика грала. Лосяне, як почув єм од одного з них, хотіли того рока зробити такий кермеш «як давно робили». Слівце «давно» для лосян то не сто чи вісемдесят, лем іщи да з п'ятнацет років тому, коли-то на Рождество

Богородиці до Лоси приходила юрба народу. Зацлося, ой зацло Дудровим сусідам за великом парадом і торжественним сьпівом. І добрі! Бо по тим што-м видів того рока, юж зберамся іти на наступний кермеш, а і Вас прошу!

в тексті цитував єм вірши Якова (Яцка) Дудри з книжки «Зьвізды на ськібах», редактор: Андрий Ксенич, видало Об'єднання лемків в 2002 році.

Мазярський „диліжанс” Лося - Рига - Одеса - Лося

В порогах нашого ЛІЦЕЮ в Лігниці

(частина 18)

*І знов Господь мене не остеріг,
І знов дорога повилася.
Тож - до побачення - у просторі
і - до побачення у часі.
Василь Стус*

В цій частині хочу пробудити Вас, читачі,
до задуми, а, можливо, і до молитви.
1 листопада - це час, коли разом з римока-
толиками відвідуємо могили наших родин та
близьких. Листопад - це також місяць, у якому

в деяких парохіях правляться на свято Дими-
трія панахиди чи парастаси за померлих.

Не забуваймо, що не має вже на цьому
земному світі багатьох випусників, вчителів чи
інших працівників лігницької школи. Як випу-
сники не забуваймо також про наших бать-
ків, яких немає серед нас. Завдяки ним ми
потрапили в лігницьку школу. Вони повірили,
що ця школа збудує в нас ще більшу любов
до свого та відвагу не цуратися рідної церкви
та мови.

Усі маємо свідомість, як багато відійшло
вже тих з нашої шкільної лігницької громади.
Вони там, в небі, вже напевно творять не один
лігницький клас. Засвітим їм на могилах свічку
та згадаймо їх словами молитви. Ми всі - ви-
пусники, вчителі, батьки - творимо одну спіль-
ноту тут на землі і надіючись на ласку Божу
також там на небі.

Тому всім тим з лігницької школи, кого земне
життя закінчилось — ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ.

PS. Я підібрав до статті вірш Василя Стуса.
Він також за скоро, бо на 47 році життя, не
з власної волі, бо за Україну, відійшов з цього
земного світа.

**Випусники 2004, вихователь mgr Ярослав
Гайдукевич та mgr Ірина Вінник:**

Барновський Ярослав, Бішак Павел, Буков-
ська Ольга, Циркот Емілія, Драган Ярослав,
Драган Марко, Федорчак Марта, Лучковець
Анна, Підлипчак Ірина, Подебри Юстина,
Покровецький Петро, Шевчик Юстина, Співак
Магдалена, Вархоляк Михайло, Ващишин
Пилип.

**Випусники 2005, вихователь mgr Галина
Налисник та mgr Ірина Вінник:**

Адам'як Ярослав, Басалига Андрій, Хорошак
Павел, Мушинська Івона, Табака Орест, Обо-
левич Альдона, Пауль Каріна.

**Випусники 2006, вихователь mgr Роман
Бочневич:**

Буковський Ярослав, Федорчак Михайло,
Гарбера Марко, Геля Юстина, Клімаш Кри-
стофор, Клапач Роберт, Кондратюк Ріта,
Лучковець Дам'ян, Міцкевич Павло, Попівчак
Григорій, Поповчак Ярослав, Сич Агнешка,
Табака Роксана.

**Випусники 2007, вихователь mgr Анна
Гаврильчак-Маланчак та mgr Гелена
Калитка:**

Боглярська Дарія, Ханас Павло, Федорчак
Віолета, Гробельна Каріна, Козубський Іван,
Поповчак Марта, Пшибило Маргарета, Ур-
баньчик Целіна, Вархол Катерина.

— • —

*Шановній Ювілярці,
маластів'янці, яка в своїх порогах прийняла
чисельних дослідників лемківської культури,
студентів, етнографів, редакторів „Ватри”,
спраглих пізнати минуле, в тім довоєнни
пісні з Гори Явір*

Антоніні Баюс (Ющак)

з нагоди 90-ліття

*складаме побажання міцного здоров'я,
наснаги, щастя в родиннім колі!
Жичиме Божого благословіння на Многі і
Благі літа!*

*Родина, парафіяне
Головна управа Об'єднання лемків
Редакція „Ватри”*

14 Українськи клімати в Лігниці

8 вересня на лігницьким ринку місцевий гурток ОУП та лігницький відділ ОУП організували концерт «Українськи клімати».

Організаторе кус ся бояли о погоду, бо в суботу цілий ден ляло в Лігниці. Але дякувати Богу погода була гарда.

Концерт почав ся о годині 16. На сцені виступили танцювальни і вокальни, дитячі і молодіжні ансамблі з нашої школи в Лігниці, межде інчима «Дикі Бджоли» та «Горицвіт». Білі ціж наши ансамблі з Пшемкова - «Ластівчата» і «Ластівочка». Головними зьвіздами для молодого покоління білі «Надія» зо Шпротави та з іщи дальша - ольштинська «Горпина». Музична різноманітніст вшитким барз ся любила, бо кожен міг штоси однайти для себе.

Польска публіка ціж в наших музичних ритмах однайшла зв'язок з нами. Треба підкреслити што на концерті било дуже наших люди з Пшемкова, Любіна, Рокіток, Заменіц. То тішит не лем організаторів. А для нашої громади концерт тот бив наступним свідомством што культурно ми не зможеме розділити лемківство з українством в Польщі. Все і вшитко є наше. Концерт зорганізовано завдяки фінансової допомоги МСВіА, фундації КІГМ, президента Лігниці Тадеуша Кжаковського, а партнером бив Лігницький Центр Культури.

Танцювальний ансамбль „Ластівочка” з Пшемкова

Віддали честь жертвам II світової війни

Того рока, 1 вересня припала сумна 80 річниця початку II світової війни.

Як вшитки знаме тотя страшна війна почалася атаком гітлерівських Німець на Польщу 1 вересня 1939 рока. Тотя історія ціж міцно лучится з нашими людьми. То наши няньове, дідове, прадідове в вересні 1939 рока стали льояльно і чесно в обороні Польщі як єй громадяне. В часі війни наша ціла меншина терпіла російських і німецьких окупантів.

А деяки, яких било немало, стратили своє життя в тім воєннім часі.

Я, як представник ОБ'єднання лемків, разом з представниками ОУП в Лігниці Богданом Пецушком та Юрієм Павлище, брав участь в апелю погибших, організованим през влади

міста Лігниці. В часі апелю разом поклали зме квітя під таблицьом жертв війни. Не забивайме ціж, што в наступним 2020 році припадає 75 річниця закінчіння II світової війни.

На конец така кус сумна думка.

Деяки політични сили в Польщі пов'язани з народовцями та кресов'яками повідають што юж 1 вересня наша меншина нападла на польски села та што наши вояки юж 1 вересня 1939 р. дезертерували. На основі досліджень польских істориків не ма свідчень о дезерціях і національних нападах з нашої страни на польских сусідів в вересні 1939 рока. Памя'тайме на то.

ТЕКСТ АДАМ ВЄВ'ЮРКА

Відвідайме разом **Команчу**

Частина IV

Команча

в II Речипосполитой 1919-1939

По I світовій війні грекокатолицьку парохію в Команчи було перенесено з деканату ясіньського до деканату лупківського. През цілий тот час парохом бив о. Іларійон Венгринович. Патроном парохії бив грабія Станіслав Потockі з Риманова. Як читаєме в схематизмі з 1926 рока в Команчи було 912 грекокатоликів, 65 римокатоликів та десі 100 жидів. Била ціж в Команчи 2 клясова утравістична школа, в якій вчилося 98 учнів. На початку 30 років в Команчи оселено парудесят поляків. Пов'язане то було з закінчином в 1931 році будови там хижи для сестер назаретанок в лісі Бірча. Напроти той же хижи, за ріком, почали будувати польську літню оселю, котру мав хоронити польській постерунок поліції. Але перед ким?

Команьча в II світову війну і в повое- єнним часі 1939-1947

В вересні 1939 рока колі німці напали на Польщу Команчу заняли війська словацких союзників Гітлера. Колі створено Генеральне Губернаторство, Команча била влучена до сяніцького дистрикту. През тот час в Команчи діяла українська школа та театральна група. Команецька молодіж вчилася далі в українських

школах в Сяноці, але і в учительській Семінарії в Криниць. В роках війни на команецькой землі доходило до боїв медже польским війском а українском партизантком. 7 квітня 1946 рока польське військо вбило грекокатолицького священника о. Ореста Венгриновича та його сина Олександра. А потім їхні тіла било шмарено до стодоли та спалено. Недопалени тіла люде похоронили на місцевим цмінтері.

А потім надийшло наступне зло — акція Вісла.

Медже 28 квітня а 10 мая з села виселили 353 наших люди. Але то не бив кінець висеління бо в селі лішилося іщи 171 українців-лемків, яких виселено в пізнішим часі хочки деяким вдалося лішити на рідній землі. І то є краса і сила Команчан, же хочки кус з них вернулося до рідного села. Гнеска вони далі творят історію Команчи, што правда сут свідомі того, што їх село є окалічене, бо так дуже Команчан є далі вигнаних і розшмарених по світі. Не знам чи Команчане знають як барз дуже сил дають нам вшитким, колі позераме на їх село, якого акція Вісла не вбила. І за того барз Вам команчане не лем гнеска дякуєме.

Кінець

ТЕКСТ МИРОСЛАВА ОЛІЙНИК
/БУЧКІВСЬКА/

Ювілейний «Гомін Лемківщини»

«Пам'ятати! Жити! Творити!» - під таким гаслом у селищі Зимна Вода на Львівщині відбувся V Львівський обласний фестиваль «Гомін Лемківщини». Так як цьогоріч минає 75 років початку депортації українців із Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини, тема фестивалю в унісон влилася у всеукраїнські відзначення заходів на державному рівні.

Депортація, депортація... Скільки чорного болю несе в собі це слово. Цей біль пережили й лемки з 1944 по 1951 роки, адже, «вирвавши» їх із рідних земель, вони опинилися в різних куточках світу. Правда, їхня надія повернутися назад не вмирала... Та минули літа, спливала вода в ріках, і переселені лемки та інші етнографічні групи українців старіли, сивіли, приживалися. Свою культуру, ідентичність вони передали дітям та онукам в розповідях, піснях, танцях. Після проголошення Незалежності України переселенці та їхні нащадки почали гуртуватися і створювати свої організації, товариства, фестивалі тощо.

Так виник і фестиваль у Зимній Воді п'ять років тому, щоб зберегти, відродити та популяризувати лемківську культуру. Кажуть, налічується приблизно 1,5 мільйона лемків у світі. Перед початком урочистостей хвилиною мовчання віддали шану всім загиблим у триваючій війні на сході, а також тим переселенцям, які померли в різні роки переселення. З привітальним словом звернулися до присутніх Олег Синютка, Богдан Дубневич та Софія Федина, які зворушили нас емоційними виступами – їхні родичі зазнали переселенського болю. А пані Софія зачарувала лемківською піснею, яка линула високо в небо, торкаючись кожного серця.

Ярослава Галик, голова СФУЛО, не тільки урочисто привітала всіх із початком фестивалю, але й вручила багатьом активістам пам'ятні монети, виготовлені до 75-річчя депортації. Емоційно привітали гостей та учасників голова Зимноводівської об'єднаної територіальної громади Володимир Гутник та голова Пустомитівської районної ради Галина Гичка. Виступили й Роман Филипів, Андрій Антоніщак, Богдан Дуткевич. До слова були запрошені голови обласних організацій Всеукраїнського Товариства «Лемківщина» Степан Майкович зі Львова, Олександр Венгринович із Тернополя, Оксана Данилів з Івано-Франківська.

Урочисто, під виконання державного

гімну, було піднято український та лемківський прапори. До символічної могили «Борцям за волю України» у Зимній Воді, до пам'ятника депортованим українцям «Без вини покарані...» у сусідніх Сокольниках та до пам'ятника поетові Б.І. Антоничу діти поклали живі квіти. А благословив фестиваль душпастир усіх українців лемківського походження в Україні, разом із іншими священиками, отець-мітрат Анатолій Дуда-Квасняк. Вони внесли свою нотку до величчя духовності християн. Найголовнішим аспектом фестивалю стало запалення Ватри – символу об'єднання, підтримки, пам'яті. Гріло сонце, і ватра швидко розгорілася, потріскуючи дровами, звеселяючи згуртованих присутніх.

А поряд, на шикарній сцені під відкритим небом, розпочався великий концерт, на який з'їхалися артисти з Польщі, Сербії, Словаччини, ну і з різних куточків України. Враження від усіх номерів неможливо описати в одній статті... Першими виступив славнозвісний ансамбль пісні й танцю «Лемковина». До слова, цього року він відзначає своє перше 50-річчя. Вітаємо з чудовим ювілеєм!

Незмінним ведучим був поет, співак, актор, лауреат всеукраїнських конкурсів лемко Богдан Пастух. Кожне оголошення він доповнював власною поезією, в якій звучала туга за рідним краєм та любов до неї.

Виступ фольклорного колективу

зі Словаччини «Стропковчан» настільки потішив глядачів, що його ніяк не хотіли «відпустити» зі сцени. Колектив вперше в Україні – думаю, вони захочуть приїхати ще. Заспівала нам і Галина Баранкевич із Івано-Франківська, яка своїм могутнім голосом додала море енергії. Цікавим був виступ народного аматорського жіночого вокального ансамблю з міста Стебник «Стебничаночка» та його солістки Олени Частнікової. Потішили нас хор «Яворина» з Дрогобича, гурт «Зореквіт» з Оброшина, народний аматорський лемківський вокальний ансамбль «Відгомін Бескидів» з Долини, гурт «Передзвін» з районного Городка... Почули поетичний виступ Романа Вархола, який роздаровував бажаним свою нову збірку «Легенда ветхозавітна». І багато-багато інших солістів та колективів. Шкода, що неможливо всі виступи описати – велике їм спасибі за труд, внесений до репертуару дводенного фестивалю. Чудовими ведучими дійства були Марта Ільєнко, Григорій Суханич, Микола Крупей, Наталія Кухар, Ольга Пиж та співорганізатор фестивалю Наталія Гудима.

Крім концертної програми, відбувалися

майстер-класи з приготування лемківських страв. «Молода Лемківщина організувала в оригінальному стилі фотозону та зустріч «жителів одного села». Для дітей було створено ігрову зону та розмальовування лемківських орнаментів. А яке різноманіття виробів показали нам народні умільці!

Наступного року фестиваль «Гомін Лемківщини» має прийняти статус Всеукраїнського.

Вокальний квартет „Дивоцвіт“ з Зимної Води на сцені 37 Ждинської ватри

Łemkowskie wesele w Świątkowej Wielkiej

Bolesław Bawolak

Bolesław (Wasył) Bawolak, Łemkowskie wesele w Świątkowej Wielkiej, Wieliczka 2019, 540 s.

В книжці представлений повний і барз ретельний опис лемківського весілля з села Святкова Велика – рідного села автора, так, як виглядали оно в 1930-1945 рр. Знання про лемківські весільні традиції автор винюс з хижки, бо його отец Василь Баволяк бив сільським музикантом і грав на неєдним весілю. Пізніше, юж по війні, по весіллях грав і сам автор книжки. Рідний отец стався неоціненним джерелом весільних приспівок (тіж мелодій, бо знав запис нотний), оповідань і традицій. Інчима джерелами інформації би́ли для автора найстарши мешканці Святково́й, котрих В. Баволяк глядав далеко за межами рідного села, часто за границьом, в місцях, де би́ли виселени, ме́дже інчима довголітній весільний староста Миколай Дрань (1903 р.н.). Автор виріжня́т і докладні́ описує 13 ета́пів весі́лля: виві́дини, огля́дини, змови́ни і заручи́ни, приготува́ня до весі́лля (ме́дже інчима на вінцях, приготува́ня весі́льного хлі́ба і страв), за́гравини і дівочий ве́чер, шлю́б, весі́льна гости́на, пере́їзд молодой до молодого, оче́пини, омива́ня, покла́дини, закінчи́ня весі́лля і попра́вини.

Додатково описани традиції «нетипових» весі́ль (весі́ля вдови, панни з діти́ном), воро́жби і забо́бони весі́льні, окре́мо подани весі́льні приспівки з мелоді́ями, а ті́ж прислів'я. Кни́жка ба́гато ілю́стрована давни́ми весі́льни́ми фотогра́фіями, сві́тлинами ро́дини Баволя́ків, як ті́ж пі́зні́шима знимка́ми, яки́ представля́ють сакра́льну архі́тектуру і наро́дне буді́вництво Святко́вої.

полічки

Автор зо „свіжо впеченим” словником на Ждинській ватрі

Michał Trochanowski, Słownik polsko-zachodniołemkowski

Przemyśl 2019, 356 s. Словник містить лексику вживану на західній Лемківщині (ок. 50 сел од джерел правих приток ріки Білої аж до етнічної границі з поляками) од кінця XIX в. аж до депортацій і перших років по вигнанню. Як зазначат автор, словник не має за ціль уніфікувати словництво, лем представити його в цілیم багатстві. Словник лічит понад 16 тис. гасел, в тім тіж фразеологізми і приповідки. Автор записує західнолемківські слова латинком, штоби могли користати особи, котри не знають кирилиці, стосує при тім авторську версію запису, т.зв. «митрівку», оперту на транслітерації з врахуваньом західнолемківської фонетики. (вг)

Вітаємо!

Народний ансамбль
пісні і танцю
«ЛЕМКОВИНА»
з Ювілеєм

50-ліття

Головна управа Об'єднання лемків
Редакція „Ватри”

„Лемковина”
в програмі 37 Ждинської ватри

Іларіон

Радіст з життя то дар для человека від Бога. Колі в нас є усьміх для інших то легше вшитким проходить життя тут на Землі. Наши предки гин в Горах хочки не билі за барз багати, але зналіся тішити наштоден з кожного дня свого життя. Навіт колі приходила якась біда з надійом смотріліся в небо кажучи - «Бог так хтів» - і повни віри ждали ліпшого часу. А він все приходив і втовди в світ лемків зас вертала радіст до життя. Таку радіст находиме ціж в стародавним нашим імені «Іларіон». Як можемо ся додумати то то ім'я походить од святого Церкви.

Преподобний Іларіон Великий
нар. в 291 р. в Таваф /Палестина/

померлі родиче роздав цілий маєток та побудував собі пустельниче місце недалеко портового міста Маюма. 22 роки прожив там в самоті. Як пишуть в його біографії, в пустельні святий бив часту спокушуваний дияволами, які хтіли конечно його прогнати з місця його подвигів. Але сила його молитви була так велика, што дияволам те не вдалося того вчинити. Слава Іларіона рознеслася по широкім світі. До святого почали приходити учні, котри хтіли жити так як він. При пустельні збудовано монастир, а било то десі в 330 році. В 356 році Іларіон, змучений славом, лішив Палестину та переплив на Кипр,

де замешкав зас в пустельні. Так в самоті жив през 7 років до своей смерти десі в 371 році. Там на Кипрі його похоронено та при гробі збудовано церкву та монастир. В XI століттю хрестоносці перебудовували монастир на великий-могутній замок. До XV віку тот замок бив часто перебудовуваний. За часів володіня венеціян мури замку през ошадніст билі по частині розобрани. Гнеска замок тот є найкращим на північнім Кипрі. А так для зацікавлених іщи напишу што правдоподобно замок тот можна подивляти в байці Вальта Діснея «О королівні Сніжці та 7 красналях». Хочки святий Іларіон не до кінця хтівся тішити земским життям то єднак треба видіти што в ним ціж жила радіст ту на Землі. А тоту радіст находив він в молитві до Бога. Для того колі так часто шукаме радости та щастя в житті не забивайме на святого Іларіона, в яким тота радіст процвітала.

— • —

ПАМ'ЯТАЙМЕ - ЦІЛИЙ ЧАС, ОД 5 РОКІВ Є ВІЙНА В УКРАЇНІ 2014-2019

В тому році припадат сумне п'ятиліття війни на сході України з Російом. Там од початку конфлікту терплят, воюют та гинут ціж лемки. Юж сама лемківська пісня «Пливе кача по Тисині» на Майдані стала гимном революції гідности. Гнеска колі в листопаді відвідаме могили в Польщі в молитві та огню свічки з'єднаймєся в терпіню з Україном. На жаль, тота війна в світі є гнеска забита през політиків. Але ми не будме єй чужи. Ми гнеска і на все з Вами - мешканцями цілої України од Донецька, Луганьска по Львів в терпіню, журбі та сизах.

Од початку війни з російським окупантом борються і лемки. Є їх дуже, а війна фурт іде, зато не годен виписати комплетний список. Назвийме хочки двох – **Митра Лесишака** (родом з Прислопа і Новиці, народжений 1.11.1984 р. в Рихтичах коло Дрогобича, помер 21.08.2014 р.) і **Руслана Дерев'яника** (родом з Висови, народжений 26.08.1976 р. в Новій Гуті коло Монастириск, помер 27.02.2016 р.) **Вічная їм пам'ят!**

Інфо за лем-часом

ТЕКСТ МІЛЬКО ГОЙСАК

з циклю Лемківська хроніка

липень

08-14.07. Курів-Санкова-Криниця. В Горах проходила 21 едіція Міжнародного фольклорного фестивалю «Світ під Кичером».

19-21.07. Ждиня. ОЛ організувало Свято лемківської культури 37-му «Лемківську ватру». Провідним мотивом Свята бив народний стрій, вказаний в сценічній програмі, на виставках, під час супровідних акцій. Ватрі старостував газда Петро Кашчак. Відзнаку Об'єднання лемків «Вірний предкам» надали Олександр Бачику - почесному консулу України в Перемишлі.

26-27.07. Луги. Товариство «Лемко-Товар» організувало 29 „Лемківську ватру”.

27-28.07. Зиндранова. Товариство розвитку музею лемківської культури по пару роках перерви організувало Свято лемківської культури «Од Русаль до Яна».

29-30.07. Елленвіл. США. Організація Оборони Лемківщини організувала 29. Лемківську ватру. В програмі Свята виступив м.ін. гурт „На Лемковині” з ведучом Катериною Хом'як з Горлиць.

серпень

02-04.08. Михалів. Товариство «Стоваришина лемків» організувало 39 «Лемківську ватру на чужині».

02-04.08. Монастирська. Всеукраїнське товариство «Лемківщина» організувало 20 Ювілейне Свято лемківської культури «Дзвони Лемківщини» - найбільший лемківський культурний захід во світі. ОЛ представляли: голова ОЛ Ш. Клапик, з-к голови ОЛ В. Шлянта секретар ОЛ Н. Гладик.

03-04.08. Дюргам, оселя «Лемківщина». Об'єднання лемків Канади організувало 34 „Лемківську ватру”.

10-11.08. Мокре. Гурток Об'єднання українців в Польщі в с. Мокре організував 28 «Свято культури над Ославою».

31.08-01.09. Зимна Вода. Львівська обласна організація Всеукраїнського товариства «Лемківщина» організувала 5-ту Лемківську ватру під назвом Львівський обласний фестиваль «Гомін Лемківщини». ОЛ представляв з-к голови ОЛ Григорій Суханич и Ольга Пиж. В програмі Свята виступили вокальний ансамбль «Ручай» і фольк-гурт «Серенча» з Горлиць.

вересень

50 років спільного життя обходять вільхівчане Марія и Миколай Габло довголітні організаторе Вільхивецких кермеши.

200 років існування обходить церков Архангела Михаїла в Ропиці Рускій, зведена за ріжними даними в 1819 або 1813 році.

14.09. Явожно. На урочистостях, котри одбились біля пам'ятника жертв концтабору взяло участь кілька сотень людей, серед яких били представники влади міста Явожно, дипломатичних представництв та Сілезького воєводства, делегація Об'єднання українців у Польщі, представники єврейської и німецької громад. Численно прибили члени товариства „Надсяння” з України, нащадки переселенців з території Закерзоння. Лемківську громаду репрезентували: член ГУ ОЛ Григорій Троханівський, голова ЛОФІК Іван Криницький, голова гуртка ОЛ в Новиці Михайло Маркович.

15.09. Краків. Відзначиня Дня Незалежности України поєднувалося з прощанням Генерального Консула України в Кракові Олега Мандюка в зв'язку з закінчінням його дипломатичної місії. Лемківську громаду репрезентували: заступник голови ГУ ОЛ Григорій Суханич и член ГУ ОЛ Григорій Троханівський. В теплих словах Григорій Суханич передав поздоровліня од лемків, подякував пану Консулу за добру співпрацю, участ в Ждинських ватрах і з'їздах організації. Пояснив учасникам події, як важна для нашої лемківської громади є незалежність української держави. На кінець прочитав лист, який на руки Консула переслав Голова Об'єднання лемків Штефан Клапик.

21.09. Лося. Під час Кермешу в празник Різдва Пресвятої Богородиці в сценчній програмі свята виступили м.ін. Репрезентацийний чоловічий хор ОУП “Журавлі”, Фольклорний

«Лемківська ватра» в Торонто. Пам'яткова фотка з ватряним Старостом

ансамбль «Лемківський перстеник». В притвори місцевого храму Стефан Клапик, голова Об'єднання лемків, одслонили пропам'ятну таблицю поета Якова Дудри, котра має пригадувати 125-ліття з дня народження і 45-ліття його смерті.

25.09. Білянка. На 51 році життя одишов до кращого світа білянчанин св. п. Богдан Дудич (нар. 16.06.1968) – місцевий різбяр, знаний з різбленою ікони, хрестів. Один з його шедеврів Голова ОЛ Василь Шлянта дарував в 1997 році Папі Римському Йоану Павлу II під час його візиту до Кракова. Молоду постать митця познаєме в фільмі «Bogdan z Bielanki» з циклу «Етнічні клімати».

27.09. Лігниця. В 110 річницю уродин Богдана Ігоря Антонича Галерея мистецтв „Ring” виставила праці XIX «Лемківського Єрусалима». ОЛ представляла секретар ОЛ Н. Гладик - координатор вистави, і з-к голови ОЛ А.Вев'юрка.

28-29.09. Горлиці. Об'єднання лемків партнерувало 5-му Фестивальови ім. Зигмунта Гаупта. Центр культури ім. Б. І. Антонича 28.09 гостив учасників спітканя «Країна Карпати», зустріч модерували Анджей Стасюк і Моніка Шнайдерман - письменники і власники видавництва «Чарне». Організаторе Фестивалю рішили зробити і наш лемківський акцент в рамках своїй програми і надати поваги ювілею 110 роковин з дня народження Б.І. Антонича. 29.09 мало місце чергове спітканя під заголовком «Перед 110-а роками гродився Богдан Ігор Антонич». Нашим гостем юж другий раз бив Данило Ільницький — український літературознавець, викладач кафедри філології Українського католицького університету.

28-29.09. Пшемків. Під час 20-го Свята Меду і Вина місцем спільної молитви була греко-католицька церква Косми і Дам'яна. Численно прибили представники влади, не лем місцевої, але і парламенту. Пізніше на сцені мав місце і наш акцент - виступ ансамблю «Ластівочка».

ЖОВТЕНЬ

110 років тому г Новиці гродився поет Богдан Ігор Антонич (05.10.1909 — 6.07.1937), автор збірок: «Привітання життя» 1931, «Три перстені» 1934, «Велика гармонія», «Книга Лева» 1936, «Зелена Євангелія» і «Ротації».

04.10. Горлиці. ОЛ в Центрі культури ім. Б.І. Антонича святкувало ювілей: 110 років з Богданом Ігорем Антоничом і 10 – з Центром культури ім. Б.І. Антонича. Найперше в Новиці Голова ОЛ Стефан Клапик, заступник Голови ОЛ Василь Шлянта і уповноважений малопольс-

200-ліття церкви в Ропиці Рускій. 29.09.2019. Добрі, же не взрів той авангарди консерватор забитків. Але важніше, жеби біскуп руских літер не видів.

кого Воеводи до справ національних меншин пані Ева Подленцка поклали квітя при пам'ятнику Бодану Ігорю Антоничу. Ведуча Центру отворила документальну виставку «110 Років тому прийшов на світ Божий Богдан Ігор Антонич 1909–2019», яка до половини листопада буде прикрашати кімнати Антоничівки, а остатнім елементом вечера бив концерт групи «Retro Cafe», котрий презентував пісні з 20-х і 30-х років XX століття в джезових аранжаціях. Центр культури мав чест гостити: Еву Подленцку - уповноважену Малопольского Воеводи, Марію Губала - Горлицького Старосту, Кароля Гурского - Війта Гміни Ропи, Александра Аугустина - представника горлицького магістрату.

05.10. Горлиці. Центр культури ім. Б.І. Антонича організував авторський вечер під назвом «Елегія про співучі двері і інші вірши — Богдан Ігор Антонич», на котрім гостив др Адам Поморський, перекладач віршів Антонича на польську мову. Бесіду з тим знаменитим гостем модерувала др Вікторія Гойсак з Ягеллонського університету.

13.10. Меджілабірці (Лабірце), Словаччина. В салі музею Андрия Варголі мав місце торжественний концерт – промоція і «хрещення» нового музичного диску чоловічого тріо «Лабірски Бетяре». Публику складало веце як 500 осіб, багатьом нелегко било найти місце би сісти. На сцені виступили автори нового цедечка і запрошені гості – гудаки Стана Балажа і Штефан Штец. Тот другий разом з бургмайстром міста – Владиславом Вишньовским – стали нонашками диску «Уж є вам регрути, уж є вам час». «Лабірски Бетяре» з великим успіхом виступували того рока на Святі лемківської культури в Ждині, а в 2020 році плянуют веселити публику медже інчима на лемківским кермеші в Вільхівце і на Святі культури над Ославою в Мокрім. (мг)

ВАТРА

lem.www - вартат зазріти, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антоніука в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля і Олександра Курилів
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківської культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 17-19 липня 2020 р.
www.watrazdynia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
<http://lemkoeducationfound.is-great.org>

Радіо „Кермеш” Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня” Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниць
ім. Б.І. Антоніука - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі
ім. М. Шашкевича - www.szazsk.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань www.sfulo.com

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **ВАТРА**):

Лідія Колянчук, Перемишль - 100,-
Михайло Маркович, Новиця - 100,-

Сердечно дякуємо всім, які нам
допомагають. Боже заплат!

Редакція **ВАТРИ**

Головна управа ОЛ

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 3 зл. + 3,30 зл. поштової оплати в Польщі.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 13,20 зл. (кошти пересилки) = 25,20 зл.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 зл.

Річна закордонна передплата 4 x 3 зл. + 52,00 зл. (кошти пересилки) = 64,00 зл.

Передплату замовляти за адресою Редакції.

Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Видає / Wydaje

ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW Zarząd Główny
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

ВАТРА
квартальник

Редагує колегія

Анна БУКОВСКА **головний редактор**, Еміль ГОЙСАК **дизайн**
Адам ВЕВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl
Григорій СУХАНИЧ, Василь ШЛЯНТА, Наталія ГЛАДИК, Штефан КЛАПИК

Технічне оформлення

„LEBO” Gorlice; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI

ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.

Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

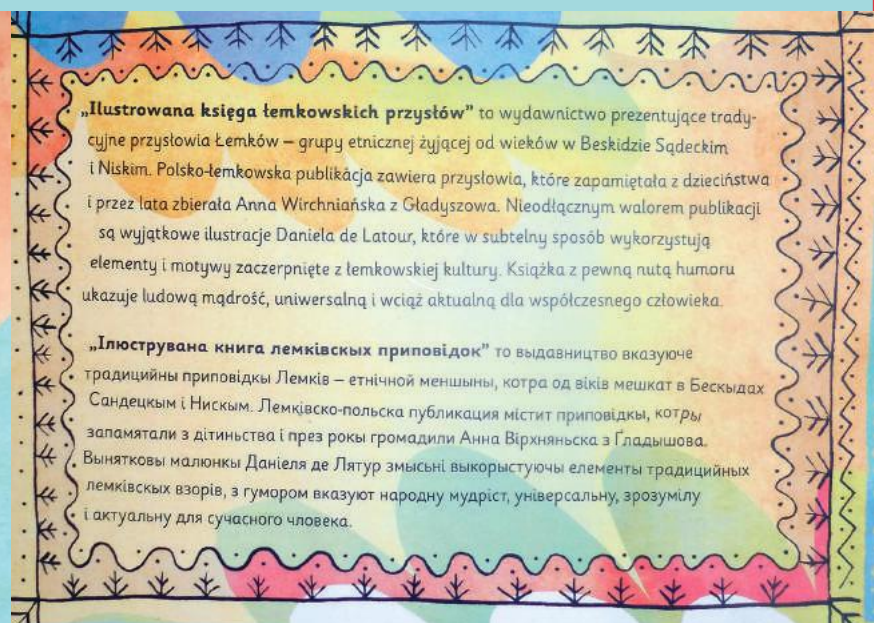
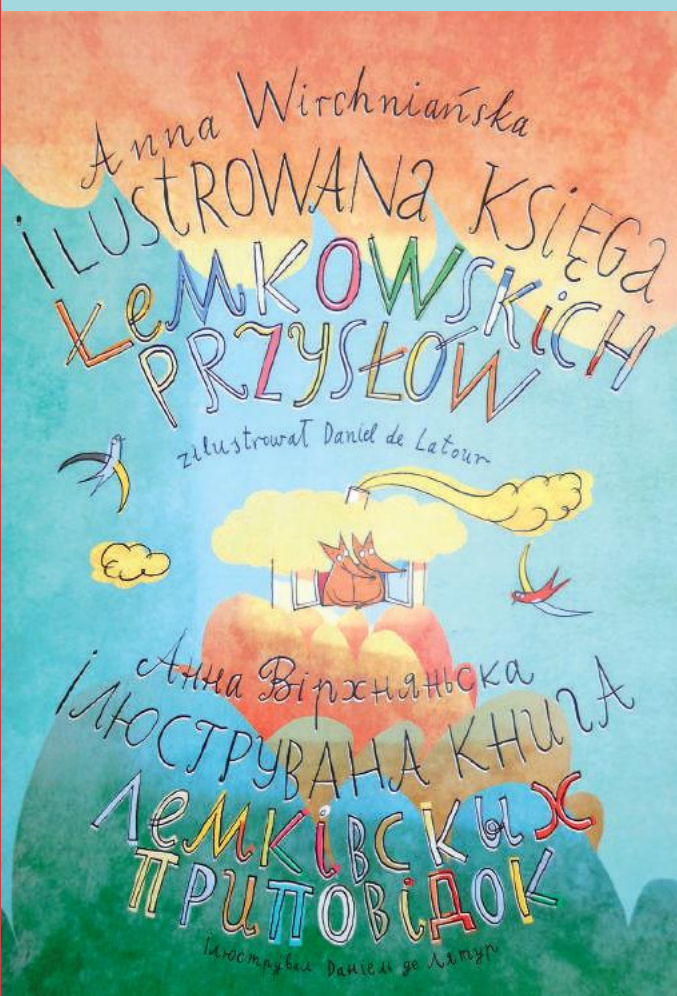
Золоте 50 весілля

Привітання з золотим весіллям від дітей з родинами для **Марії і Миколая Табло**
з Вільхівце. Ми зібралися Вас привітати, здоров'я і щастя побажати.
Дякуємо Вам за щирість сердечну, за руки робочі і недоспані ночі. За добре серце і слово.
Бажаємо щастя, добра і тепла, здоров'я міцного, радісних днів. На многая і благая літа!

До побажань приєднуються: Головна управа ОЛ, Редакція «Ватри»

з моєю полицки

Анна Вірхняньська, Ілюстрована книга лемківських приповідок.

Гладьшів-Варшава, 2019.

«Пословиці и прислів'я то превелике богатство нашої старинної культури» - повідає Анна Вірхняньська про свою книжку «Ілюстрована Книга Лемківських Приповідок», яку випустило на світ видавництво Stara Droga. Книжку ілюстрував Даниєль де Лятур. (аб)

Де тепер різбиш, Богдане...?

Богдан Дудич
(16.06.1968-25.09.2019)

www.youtube.com: „Bogdan z Bielanki”

З приватної колекції Славоміра Гойсака